

السلامة والسلامة والسلامة
٤
٢
٦
٣
ع
فاطمة

**گفتار خود را باستودن آن کسی آغاز
میکنم که به ستایش و بخشاینده
و بزرگواری از همگان سزاوارتر است**

(خطبه فدک) دلائل الامامه ص ۱۱۱

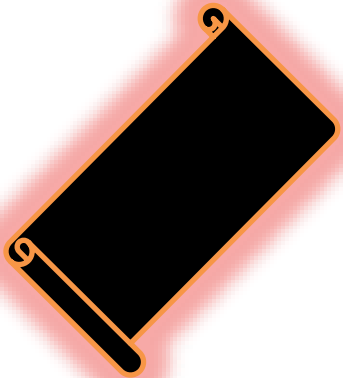

عنوان: بررسی خصوصیات مورفولوژیکی و فیتوشیمیایی
گونه مورد (*Myrtus communis* L.)

ارائه دهنده: عبدالله صالحی اردلی
استاد راهنما: دکتر محمد رضا وهابی

مقدمه:

گیاهان دارویی از ارزش و اهمیت خاصی در تامین بهداشت و سلامت جوامع هم به لحاظ درمان و هم پیشگیری از بیماری ها برخوردار می باشد. از نظر تاریخی، گیاهان دارویی اهمیت فراوانی در توسعه جوامع داشته اند. گرایش عمومی جامعه به استفاده از داروها و درمان های گیاهی و به طور کلی فرآورده های طبیعی بویژه طی سال های اخیر روبه افزایش بوده و مهمترین علل آن اثرات مخرب و جانبی داروهای شیمیایی از یک طرف و ایجاد الودگی های زیست محیطی از سوی دیگر بوده است طبق امار سازمان بهداشت جهانی بالغ بر 80 درصد مردم جهان به ویژه در کشورهای در حال توسعه و نواحی فقیر عمده ترین نیاز های درمانی خود را از گیاهان دارویی تامین می کنند

از آن جایی که این گیاهان در دنیا جهت تغذیه و درمان بیماری ها بسیار موثر و از اهمیت خاصی برخوردار است شناسایی ترکیب های موجود در آن ها به خصوص گونه های بومی کشور مورد توجه محققین و پژوهشگران قرار گرفته است.

تاریخچه:

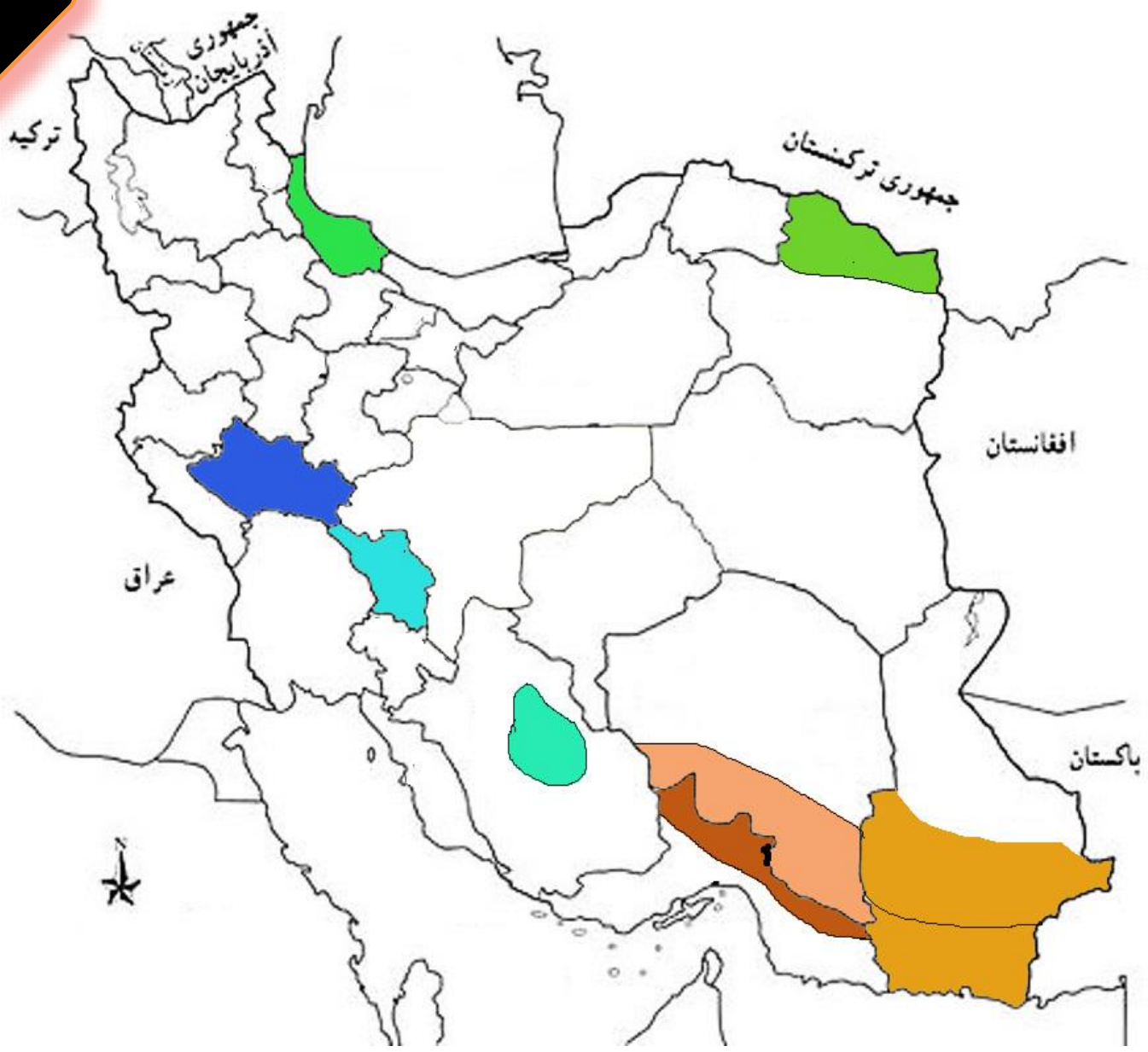
از قدیم الایام گیاه مورد، موردشناسایی ایرانیان بوده است. یونانیان قدیم و ملل دیگر برای آن احترام خاصی قائل بودند و از شاخه های برگدار، در مواردی که افتخاری نصیب مردم می شد تاج زیبایی تهیه می نمودند و آن را سبیل عشق و ابدیت می دانسته اند و از آن به عنوان یک ماده ضد عفونی کننده استفاده می شد. دیسکوریدس طبیب مخصوص اسکندر مقدونی ارزش آن را در درمان ورم ها و التهابات کاملاً ذکر کرده و آن را در درمان گزش حشرات از جمله عقرب مفید دانسته است.

پراکنش:

1- در دنیا: مورد بومی ناحیه مدیترانه ای است. این گیاه در مناطق نیمه مرطوب با آب و هوای معتدل متمایل به گرم می روید. به طور کلی بومی اروپای جنوبی و آسیای می باشد و در هندوایران نیز می روید.

2- در ایران: مورد در ایران در دامنه های رشته کوه های زاگرس در نواحی مرطوب و نیمه مرطوب دیده می شود مورد در دره ها به خوبی می روید در مناطق نیمه مرطوب لرستان در سپیددشت، خرم آباد، دره خراسان، در فارس، چهارمحال و بختیاری، در بلوچستان در کویر مرکزی در خور، در دره رودبار و..... به صورت خود رو دیده شده است.

گیاه شناسی:

مورد گیاهی درختچه ای ، همیشه سبز و بی خزان و پایا است. این از خانواده میرتاسه و دارای 75 جنس و 3000 گونه در جهان می باشد. بلندی این گیاه از 60 سانتیمتر تا 3متر می رسد و از نظر ظاهر مورد شبیه انار است. برگ های مورد ساده و عاری از دندانه و همیشه سبز هستند. فرم برگ ها سر نیزه ای دارای بافت چرمی و نقطه دار می باشد. برگ های این گیاه تقریباً فاقد دم برگ و به شدت معطر هستند. گل ها نسبتاً درشت و سفید رنگ بوده که زمان گلدهی آن در فصل تابستان و اندازه آن تا قطر 2 سانتی متر می رسد

گیاه شناسی:

میوه مورد، سته و تقریبا گوشتی، بیضوی یا مدور به بزرگی یک نخود و به رنگ سیاه متمایل به قرمز و به ندرت سفید و دارای طعم گس و رزینی است و در داخل میوه هسته ای سخت و دولوبی است. مورد دارای ساقه های بسیار متعدد و منشعب می باشد روی ساقه های آن برجستگی های به نام گال وجود دارد و همچنین این ساقه ها به صورت پیچ دار می باشد.

ترکیبات شیمیایی اصلی :

از نظر ترکیبات شیمیایی برگ مورد دارای روغنی فرار است شامل میرتی نیل استات، میرتنول، سینئول است در برگ مورد علاوه بر اسانس، تانن و ویتامین نیز موجود می باشد. برگ این گیاه دارای مواد رزینی و اسید های آلی نظیر اسیدسالیسیک و اسیدسیتریک نیز می باشد در شاخه های تازه مورد 45-34 درصد در شاخه های خشک شده 59-49 درصد و در برگ های تازه 1.01-0.75 درصد اسانس پرارزشی موجود است. دانه های مورد دارای چربی است که شامل اولئین، میرسیتین و پالمیتین است عصاره مورد شامل ترکیبات پلی فنولوئیک است که در فارماکولوژی و فعالیت آنتی باکتریال تاثیر گذار می باشد.

Table1. Detected essential oil composition of the *Myrtus communis* in Cham moord.

درصد موجود در اسانس % Composition	شاخص بازداری Retention index	نوع ترکیب Volatile compound	ردیف Row
1/43	628	<i>Benzo thiophene</i>	1
0/31	924	<i>Tricyclene</i>	2
13/32	935	<i>α-pinene</i>	3
3/67	947	<i>Camphene</i>	4
0/22	970	<i>Sabinen</i>	5
0/29	983	<i>Beta myrcene</i>	6
5/85	1013	<i>α- Terpinen</i>	7
18/5	1025	<i>Limonen</i>	8
10/58	1027	<i>1,8-Cineol</i>	9
0/3	1045	<i>Trans-Beta- Ocimen</i>	10
0/34	1057	<i>γ-Terpinene</i>	11
6/58	1070	<i>α-Terpinolene</i>	12
1/9	1186	<i>3-Methyl</i>	13
0/23	1243	<i>Trans- geraniol</i>	14
8/63	1257	<i>Linalyl acetate</i>	15
2/67	1366	<i>Hexadecanoic acid</i>	16
0/25	1387	<i>2-Hydroxycineol</i>	17
0/67	1414	<i>Caryo phyllene</i>	18
1/17	1449	<i>α-Humulene</i>	19
0/79	1800	<i>2,6 Octadien</i>	20
1/94	1880	<i>Hexadecanoic acid</i>	21

نیازهای اکولوژیکی:

نور:

موردتابش کامل خورشیدویا سایه بسیار جزئی را می پسندد

رطوبت:

مقاومت خوبی نسبت به خشکی دارد و رطوبت کم تا متوسط را می

پسندد

خاک:

اسیدیته خاک برای مورد خنثی و به سمت قلیایی است و خاک های که خوب زهکش شده باشند را می پسندد.

نحوه ازدیاد:

معمولا چون تکثیر آن از طریق کشت بذر مشکل و کار دقیق و سختی است تکثیر آن از طریق خوابانیدن و قلمه زنی و یا پیوند زنی صورت می گیرد معمولا نیاز به هرس کردن ندارد رشد این گیاه جوانی بسیار سریع است اما در سنین بالا هسته در مرحله گیر دو همچنین تکثیر این گونه به صورت بذر کاری انجام می در بهار انجام می گیرد و کود دهی ماهیانه هم در فصل رشد آن انجام می شود.

مصارف دارویی:

از برگ و میوه مورد در طب سنتی استفاده می شود. عصاره مورد برای درمان غش و صرع و بیماری های کبدی موثر است در درمان تب خال و به عنوان آنتی سپتیک در درمان التهابی مخاط بینی استفاده می گردد و ضد عفونی کننده انگل است. برای ضرب دیدگی موثر است برای تقویت ریشه مو و از ریزش آن جلوگیری می کند در درمان سرطان نیز موثر است برای بند آوردن خونریزی و به عنوان مرهم برای سوختگی، بریدگی و نیش حشرات و..... استفاده می شود.

مصرف زینتی: به طور کلی پرورش و کاشت مورد به دلیل ارزش های زینتی و خواص آروماتیک (عطری) آن صورت می پذیرد و از این گونه در باغ های زینتی و درختکاری در خیابان ها مورد استفاده قرار می گیرد.

منابع مورد استفاده:

آزادبخت، محمد، رده بندی گیاهان دارویی، موسسه فرهنگی انتشاراتی تیمورزاده-نشر طبیب
میرحیدر، حسین .، معارف گیاهی کاربرد گیاهان در پیشگیری
از بیماری ها. دفتر نشر فرهنگ اسلامی
زرگری، علی، گیاهان دارویی، جلد دوم. انتشارات دانشگاه تهران
گلدبرگ، لین، ترجمه کمالی، فتانه، رایحه درمانی، چاپ موسسه
فرهنگی انتشاراتی تیمورزاده-نشر طبیب
ای، مایر، جوزف، مترجم صنّعی، شهرام، گیاه دارو

www.azarboretum.org/plantlist/myrtele.htm18/08/

2008

www.actahort.org/books/792/-71.htm17/08/2008

و در پایان: عاشورا هر روز در کربلای دلمان اتفاق می افتد
مراقب باشیم حسین دلمان به دست یزید نفس تشنه لب شهید
نشود .
صلوات

